

Vystymosi komitetas

2021/2007(INI)

15.7.2021

NUOMONĖ

Vystymosi komiteto

pateikta Teisės reikalų komitetui

dėl intelektinės nuosavybės veiksmų plano ES ekonomikai gaivinti ir jos
atsparumui didinti
(2021/2007(INI))

Nuomonės referentė: Patrizia Toia

PA_NonLeg

PASIŪLYMAI

Vystymosi komitetas ragina atsakingą Teisės reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. palankiai vertina komunikatą dėl intelektinės nuosavybės veiksmų plano ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti, tačiau apgailestauja, kad tarptautiniam bendradarbiavimui ir pagalbai besivystančioms šalims skiriama nepakankamai dėmesio; atsižvelgdamas į tai, ragina ES imtis pagrindinio pasaulinio masto veikėjo intelektinės nuosavybės srityje vaidmens ir vadovauti tarptautinėms pastangoms siekiant paspartinti ir palengvinti darnų mažas ir vidutines pajamas gaunančių šalių vystymąsi;
2. pabrėžia, kad, Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencijos (UNCTAD) duomenimis, tuo metu, kai išsivysčiusios šalys sugebėjo masiškai sutelkti savo piniginius ir fiskalinius išteklius, kad paremtų savo ekonomiką (kaip apskaičiuota, maždaug 20–25 proc. savo BVP), skurdžiausios šalys sutelkė tik 1 proc. dėl pandemijos krizės padarytai socialinei ir ekonominei žalai sumažinti¹; pabrėžia, kad diversifikuota ekonomika yra būtina sąlyga siekiant užtikrinti atsparumą būsiamiems sukrėtimams; pabrėžia, kad pagrindinės besivystančių šalių pramonės modernizavimo kliūtys – tai gamybos pajėgumų apribojimai, pavyzdžiui, ribotos galimybės naudotis technologijomis;
3. ragina Komisiją toliau stiprinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą ir vykdymo užtikrinimą ES nepriklausančiose šalyse, be kita ko, padidinant finansavimą tikslinėms ES techninio bendradarbiavimo programoms ir gebėjimų stiprinimui, pavyzdžiui, trims įgyvendinamoms „IP Key“ bendradarbiavimo programoms su Kinija, Pietryčių Azija ir Lotynų Amerika; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją, remiantis ES patirtimi, padėti politikos formuotojams ir vykdymo užtikrinimo institucijoms bei suteikti jiems žinių ir rekomendacijų, kaip stiprinti gebėjimus siekiant kovoti su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais, taip pat skatinti priimti įgyvendinamus sprendimus, kuriais galėtų būti gerokai sumažintos sąnaudos ir supaprastintos intelektinės nuosavybės teisių apsaugos suteikimo, išsaugojimo ir vykdymo užtikrinimo procedūros, ir teikti informaciją teisių turėtojams apie kintančią pažeidimų aplinką bei suklastotų prekių tiekimą; ypač teigiamai vertina ketinimą skatinti geresnį intelektinės nuosavybės kūrimą ir valdymą Afrikos žemyne – tai būtų dalis bendros partnerystės remiantis dabartine ketverių metų Afrikai skirta bendradarbiavimo programa (AfrIPI), kuri yra pirmoji tokio pobūdžio programa ir kuria bus sudarytos sąlygos geresniam MVĮ mikro klimatui, prisidedama prie konkurencingumo ir lankstumo didinimo ir ilguoju laikotarpiu didinamas besivystančiose šalyse veikiančių įmonių atsparumas; primygtinai ragina Komisiją siekti tvirtesnio bendro sutarimo dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos svarbos didinant kūrybiškumą, remiant principu „iš apačios į viršų“ pagrįstus mokslinius tyrimus ir skatinant socialinį ir ekonominį augimą bei vystymąsi, kad novatoriai ir investuotojai galėtų skatinti vidaus inovacijas ir pritraukti tvarias tiesiogines užsienio investicijas, taip pat suteikiant priemonių dalyvauti pasaulinėje ekonominėje veikloje

¹ UNCTAD mokslinių tyrimų dokumentas (Nr. 65) „Tarptautinės prekybos sistemos reforma siekiant ekonomikos atsigavimo, atsparumo ir įtraukaus vystymosi“ (angl. *Reforming the International Trading System for Recovery, Resilience and Inclusive Development*), 2021 m. balandžio mėn., p. 3.

bei stiprinant vietos produktų eksportą;

4. palankiai vertina pasiūlymus dėl priemonių, kuriomis būtų skatinamas veiksmingas intelektinės nuosavybės naudojimas ir įgyvendinimas, sudaromos palankesnės sąlygos naudotis intelektinės nuosavybės teisių saugomu turtu ir juo keistis, taip pat kovojama su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais; tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad labai svarbu, jog šiomis priemonėmis nebūtų sukurti nauji ar pernelyg dideli įsipareigojimai įmonėms, ypač MVĮ sektoriuje;
5. pažymi, kad MVĮ turėtų turėti galimybę visapusiškai pasinaudoti savo technologijomis ir novatoriškais produktais, procesais ar metodais; pabrėžia, kad svarbu apsaugoti intelektinės nuosavybės teises, nes dėl pažeidimų piliečiai bei gamintojai patiria nuostolių, pvz., prarandamos darbo vietos, pardavimai ar mokestinės pajamos, ir dėl to gali būti padaryta didelė žala bei kilti pavojus vartotojų sveikatai bei saugai;
6. primena, kad vienas iš pagrindinių besivystančioms šalims kylančių iššūkių yra pasistūmėti į viršų pasaulinės vertės grandinės skalėje vykdant ekonomikos įvairinimą, o tam būtinos sąžiningos ir vystymąsi skatinančios pasaulinės prekybos taisyklės;
7. ragina Komisiją skatinti mokslinius tyrimus siekiant nustatyti, kaip besivystančiose šalyse įsikūrusių įmonių intelektinės nuosavybės strategijos skiriasi nuo įmonių, įsikūrusių išsivysčiusiose šalyse, strategijų ir kaip besivystančių šalių teisinėse sistemose sprendžiami intelektinės nuosavybės apsaugos klausimai; primygtinai ragina Komisiją ir ES delegacijas padėti besivystančių šalių gamintojams ir jų asociacijoms, taip pat vietos valdžios institucijoms pasinaudoti intelektinės nuosavybės teikiamomis galimybėmis ir vietinių inovacijų, geografinių nuorodų bei tradicinių žinių ekonomine nauda; atsižvelgdamas į tai, pakartoja savo raginimą paisyti pažangos, pasiektos čiabuvių tautų teisių į genetinius išteklius ir susijusias tradicines žinias tarptautinės apsaugos srityje; be to, ragina konsultuotis su verslo atstovais ir jų asociacijomis bei kitomis suinteresuotomis grupėmis, kad būtų surinkti ir išanalizuoti turimi duomenys bei informacija siekiant užtikrinti, kad priimant sprendimus šioje srityje būtų kuo plačiau ir palankiau atsižvelgiama į visų suinteresuotųjų subjektų interesus; ragina Komisiją dėti daugiau pastangų teikiant kvalifikuotas konsultavimo paslaugas siekiant padėti novatoriškoms įmonėms įvairiais mokslinių tyrimų ir inovacijų proceso etapais, taip pat teikti techninę pagalbą ir didinti informuotumą apie naujų technologijų, įskaitant skaitmenines priemones, teikiamų galimybių augimui ir konkurencingumui svarbą; apskritai ragina ES ir jos valstybes nares remti regioninius projektus, pvz., Afrikos žemyno laisvosios prekybos susitarimą, pagal kurį pirmenybė turėtų būti teikiama vietos įmonių produktams ir taip remiami regioniniai industrializacijos procesai;
8. ragina Komisiją padėti besivystančioms šalims nustatyti veiksmingą politiką siekiant įgyvendinti griežtesnes sankcijas ir nuobaudas už intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus, ypač susijusius su klastojimu ir piratinėmis prekėmis;
9. ragina Komisiją užtikrinti, kad esminių standartų patentų savininkai įsipareigotų sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis išduoti licencijas savo patentams besivystančiose šalyse;
10. pripažįsta, kad intelektinės nuosavybės sistemos naudingos kuriant naujus vaistus,

tačiau pabrėžia, kad šios sistemos turi atitikti tarptautinę žmogaus teisių teisę, tarptautinę viešąją teisę ir visuomenės sveikatos reikalavimus; pažymi, kad tvirtos intelektinės nuosavybės teisės gali apriboti vaistų įsigijimo galimybes besivystančiose šalyse, tuo pačiu metu nebūtinai paskatindamos inovacijas farmacijos srityje, kurios atitiktų besivystančių šalių poreikius; todėl ragina Komisiją pradėti platesnes diskusijas Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) lygmeniu dėl to, kaip geriausia išvengti kliūčių įsigyti vakcinų, vaistų ir kitų svarbių sveikatos priežiūros paslaugų, ypač didelių sveikatos krizių atvejais; kartu pabrėžia, kad generinių vaistų gamintojai, priešingai nei naujoviškų vaistų gamintojai, dažniausiai yra regioniniai; ypač prašo Komisijos skatinti reguliavimo sprendimus, kuriais būtų skatinama konkurencija generinių vaistų gamybos srityje, kartu išlaikant pusiausvyrą tarp generinių ir naujoviškų vaistų; ragina Komisiją ir valstybes nares dėti daugiau pastangų teikiant kvalifikuotą techninę pagalbą ir mokslinių tyrimų finansavimą, siekiant sukurti vakcinas, kurios padėtų išvengti ligų, pvz., maliarijos ar Zikos viruso, protrūkių ateityje besivystančiose šalyse;

11. palankiai vertina pranešimą apie teisės aktų dėl pramoninio dizaino persvarstymą ir suderinimą ir tai, kad pripažįstama būtinybė plėtoti ne žemės ūkio produktų geografinių nuorodų apsaugą; pripažįsta, kad tokios priemonės yra būtinos ir gali turėti labai teigiamą poveikį verslo konkurencingumui;
12. pabrėžia, kad, siekiant veiksmingai kovoti su COVID-19 viruso ir jo atmainų plitimu, būtina visame pasaulyje užtikrinti teisingesnį vakcinų paskirstymą; primena, kad, nors priemone COVAX – Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Prieigos prie kovos su COVID-19 priemonių spartinimo iniciatyvos „ACT Accelerator“ vakcinų ramsčiu – siekiama iki 2021 m. pabaigos užtikrinti du milijardus vakcinų dozių, jų nepakaks, kad būtų patenkinti skurdžiausių šalių skiepijimo poreikiai bei pasiektas kolektyvinis imunitetas, ir tai nėra tinkamas integruotas pasaulinio masto požiūris į gamybos pajėgumų didinimą visame pasaulyje;
13. pažymi, kad galimybių įsigyti vakcinų už prieinamą kainą trūkumas vis dar yra didelis iššūkis besivystančiose šalyse; todėl mano, kad investicijos į vietos gamybos pajėgumus, sveikatos priežiūros specialistų mokymas ir saugojimo bei diegimo pajėgumų plėtojimas turėtų būti ES išorės reagavimo į COVID-19 prioritetai;
14. pabrėžia, kad priverstinis licencijavimas taikomas patentams tik kaip viena iš intelektinės nuosavybės teisių kategorijų ir kitoms intelektinės nuosavybės teisių kategorijoms priverstinis licencijavimas netaikomas;
15. teigiamai vertina tai, kad mažiausiai išsivysčiusios šalys jau naudojasi galimybe iki 2033 m. sausio 1 d. neįgyvendinti Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba, nuostatų dėl vaistų, ir yra įsitikinęs, kad pasiūlymai panaikinti intelektinės nuosavybės apsaugą vakcinų srityje nepadės panaikinti esamo vakcinų trūkumo; todėl primygtinai ragina Komisiją, bendradarbiaujant su PPO, vykdyti savo pažadą aktyviai ir konstruktyviai dalyvauti tekstu grindžiamose derybose PPO, siekiant skatinti ir remti vakcinų gamybos pajėgumų didinimą besivystančiose šalyse ir skatinti savanoriškus licencijavimo susitarimus, taip pat pradėti dialogą dėl esamų savanoriško licencijavimo kliūčių ir būdų joms įveikti;
16. tvirtai remia veiksmingas priemones, kuriomis siekiama spręsti vakcinų nuo COVID-19

trūkumo problemą, visų pirma besivystančiose šalyse, ir todėl remia Komisijos bei valstybių narių pastangas skatinti ES nepriklausančias šalis panaikinti esamus eksporto draudimus ir suintensyvinti vakcinų dovanojimą; ragina Komisiją ir valstybes nares dėti dar daugiau pastangų remiant technologijų perdavimą ir savanorišką intelektinės nuosavybės teisių licencijavimą, siekiant gydyti pasaulio gyventojų endemines ar pandemines infekcines ligas;

17. pažymi, kad bet koks sprendimas, priimtas pagal galiojančią sistemą, turėtų priklausyti nuo veiksmingo pasaulinių gamybos pajėgumų didinimo, užtikrinant, kad vakcinų būtų teisingai ir tolygiai paskirstytos pašalinant prekybos kliūtis vakcinų eksportui, skatinant savanorišką licencijavimą ir dalijimąsi pagrindinių farmacijos įmonių praktine patirtimi;
18. ragina Komisiją dalyvauti derybose PPO siekiant supaprastinti priverstinių licencijų naudojimą pagal TRIPS sutartį ir suteikti daugiau teisinio tikrumo šalims, kurios naudojami šiuo lankstumu, ypač kai tai susiję su mokėtina kompensacija; ragina Komisiją besivystančioms šalims teikti techninę pagalbą, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingai įgyvendinti dabartinę priverstinio licencijavimo sistemą, kai šiose šalyse susidaro TRIPS sutarties 31 straipsnyje numatytos aplinkybės, ir užtikrinti, kad valstybės narės sklandžiai įgyvendintų Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 816/2006 dėl patentų, susijusių su farmacijos produktų, eksportuojamų į šalis, turinčias problemų visuomenės sveikatos srityje, gamyba, priverstinio licencijavimo, kad šie produktai būtų eksportuojami, kai to prašo besivystančios šalys, turinčios nepakankamus gamybos pajėgumus ir patiriančios visuomenės sveikatos krizę; šiuo atžvilgiu palankiai vertina tai, kad Komisija kartu su valstybėmis narėmis nagrinėja galimybę sukurti koordinavimo ekstremaliosios situacijos atveju mechanizmą, kuris būtų taikomas tais atvejais, kai valstybės narės svarsto galimybę išduoti priverstinę licenciją;
19. primygtinai tvirtina, kad reikia remti pasaulinę atvirą prieigą prie COVID-19 vakcinų, siekiant perduodant technologijas padidinti pasaulinę gamybą; pabrėžia, kad Komisija iki šiol dėmesį skyrė tik tam, kad paskatintų Vakarų šalių vakcinų gamintojus visiškai savanoriškai pasidalyti technologijomis ir licencijomis;
20. primygtinai ragina Komisiją pasaulinių diskusijų metu išlaikyti savo tvirtą paramą inovacijoms ir intelektinės nuosavybės teisėms;
21. ragina Komisiją susilaikyti nuo siekio, kad laisvosios prekybos susitarimuose su vidutinių pajamų ir mažesnių vidutinių pajamų besivystančiomis šalimis būtų numatyti išsamūs intelektinės nuosavybės skyriai, pvz., TRIPS+ priemonės, ir ragina peržiūrėti esamus skyrius siekiant užtikrinti, kad jie atitiktų Dohos deklaraciją dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos;
22. laikosi nuomonės, kad ES turėtų skubiai skatinti sudaryti daugiašalius susitarimus PPO lygmeniu, įskaitant, kaip neseniai pasiūlė Europos Vadovų Tarybos pirmininkas, sutartį dėl pandemijų, kuri būtų sveikatos srities ir prekybos iniciatyvos dalis ir būtų priimta 2021 m. lapkričio mėn. per dvyliktąją ministrų konferenciją, taip pat per kitą PSO generalinę asamblėją;
23. ragina Komisiją remti besivystančias šalis joms peržiūrint savo nacionalinius intelektinės nuosavybės teisės aktus, atsižvelgiant į esamas lankstumo priemones, ypač

mažiausiai išsivysčiusioms šalims taikomą pereinamojo laikotarpio išsipareigojimų atidėjimą ir tas, kuriomis šiose šalyse paprastai nesinaudojama, pvz., mokslinių tyrimų išimtį ir reguliavimo peržiūros išimtį;

24. ragina besivystančias šalis stiprinti regionines vertės grandines ir regionų vidaus prekybą bei investicijas į sveikatą ir su sveikata susijusiose srityse, visų pirma dedant bendras mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros pastangas medicinos mokslinių tyrimų srityje bei sutelkiant išteklius regiono lygmeniu; susirūpinęs pažymi, kad, remiantis „Global Trade Alert“ duomenimis, nuo 2020 m. kovo 21 d. 54 vyriausybės nuo tų metų pradžios pradėjo taikyti pagrindinių medicinos reikmenų eksporto apribojimus²; pabrėžia, kad regioniniai prekybos paktai turėtų būti naudojami siekiant užkirsti kelią pagrindinių produktų eksporto draudimui esant pasauliniam ir regioniniam trūkumui, pavyzdžiui, besitęsiančios pandemijos krizės atveju;
25. atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą įvertinti ir persvarstyti augalų veislių teisinę apsaugą Bendrijoje; primena ES išsipareigojimus įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m. ir jos tikslą nė vieno nepalikti nuošalyje; pabrėžia, kad smulkieji ūkininkai ir žemės ūkio biologinė įvairovė yra labai svarbūs siekiant darnaus vystymosi tikslų; todėl pabrėžia, kad reikia remti teisėmis grindžiamą požiūrį siekiant įgyvendinti 2018 m. gruodžio mėn. vykusioje 73-iojoje sesijoje Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtą Deklaraciją dėl valstiečių ir kitų kaimo vietovėse dirbančių žmonių teisių;
26. pabrėžia, kad smulkieji ūkininkai ir žemės ūkio biologinė įvairovė atlieka nepaprastai svarbų vaidmenį sveikos ir maistingos mitybos srityje bei užtikrina žemės ūkio gamybos sistemų atsparumą klimato kaitai; taip pat primena, kad siekiant stiprinti ūkininkavimo atsparumą klimato kaitai nepaprastai svarbi yra sėklų įvairovė;
27. primena, kad apskaičiuota, jog ūkyje išsaugotos sėklos kai kuriose Afrikos šalyse sudaro daugiau kaip 80 proc. visų ūkininkų sėklų poreikių; ragina ES remti intelektinės nuosavybės teisių režimus, kuriais skatinama auginti vietoje pritaikytas sėklų rūšis ir ūkininkų išsaugotas sėklas, laikantis Tarptautinės sutarties dėl maisto ir žemės ūkio paskirties augalų genetinių išteklių (ITPGRFA) nuostatų, kuriomis užtikrinamos ūkininkų teisės išsaugoti genetinius išteklius aprūpinimo maistu ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslais, ir JT deklaracijos dėl valstiečių ir kitų kaimo vietovėse dirbančių žmonių teisių 19 straipsnio, pagal kurį valstiečiai turi teisę išlaikyti, kontroliuoti, apsaugoti ir plėtoti savo sėklas bei tradicines žinias.

² UNCTAD mokslinių tyrimų dokumentas (Nr. 65) „Tarptautinės prekybos sistemos reforma siekiant ekonomikos atsigravimo, atsparumo ir įtraukaus vystymosi“ (angl. *Reforming the International Trading System for Recovery, Resilience and Inclusive Development*), 2021 m. balandžio mėn., p. 20.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	13.7.2021
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 12 -: 4 0: 10
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, Dominique Bilde, Udo Bullmann, Antoni Comín i Oliveres, Ryszard Czarnecki, Gianna Gancia, Charles Goerens, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Pierfrancesco Majorino, Erik Marquardt, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Michèle Rivasi, Marc Tarabella, Miguel Urbán Crespo, Chrysoula Zacharopoulou, Bernhard Zimniok
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Ewa Kopacz, Iskra Mihaylova, Marlene Mortler, Patrizia Toia

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

12	+
ID	Gianna Gancia
EPP	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Ewa Kopacz, Marlene Mortler, Janina Ochojska
Renew	Charles Goerens, Iskra Mihaylova, Jan-Christoph Oetjen, Chrysoula Zacharopoulou

10	-
ID	Bernhard Zimniok
S&D	Udo Bullmann, Mónica Silvana González, Pierfrancesco Majorino, Marc Tarabella, Patrizia Toia
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Pierrette Herzberger-Fofana, Erik Marquardt, Michèle Rivasi

4	0
ECR	Ryszard Czarnecki, Beata Kempa
ID	Dominique Bilde
NI	Antoni Comín i Oliveres

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė